

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.411.003.04.2020

Wioleta Głowacka
Wójt Gminy Zgierz
Urząd Gminy w Zgierzu
Ul. Łęczycka 4, 95-100 Zgierz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/20/505 Pomoc gmin w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży w czasie trwania epidemii COVID-19

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Zgierzu ¹ , ul. Łęczycka 4 95-100 Zgierz
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wioleta Głowacka, Wójt Gminy Zgierz, od 8 czerwca 2020 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Małgorzata Kaczmarek, od 22 listopada 2018 r. oraz Mirosława Maciak, od 24 marca 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Skuteczność podejmowanych przez gminę działań mających na celu ograniczenie niedożywienia dzieci i młodzieży w czasie trwania pandemii COVID-19
Okres objęty kontrolą	Okres 2020-2021 (do dnia zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed tym okresem)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Katarzyna Kaczkowska, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/195/2020 z dnia 16 grudnia 2020 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Zw. dalej Urzędem.

² Zw. dalej Wójtem.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, zw. dalej ustawą o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wykonując zadania ustawowe w zakresie dożywiania mieszkańców Gminy Zgierz⁵, w tym dzieci i młodzieży szkolnej, Gmina w latach 2019-2020 przystąpiła do realizacji wieloletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu”⁶. W tym celu zawarła z Wojewodą Łódzkim stosowne umowy o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa, w ramach 1 i 2 modułu Programu oraz zadeklarowała udział środków własnych w wysokości wymaganej tymi umowami.

Zadania pomocowe w zakresie dożywiania wynikające z Programu zostały w pełni powierzone jednostce organizacyjnej Urzędu, tj. Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Zgierzu⁷. Wójt nie stworzyła odpowiednich mechanizmów organizacyjnych oraz kontrolnych, pozwalających w szczególności na badanie sposobu wykonywania przez GOPS zadań ukierunkowanych na pomoc społeczną, ich organizacji oraz jakości świadczeń oraz w niedostatecznym zakresie sprawowała nadzór nad bieżącą i prawidłową realizacją przez GOPS zadań dotyczących dożywiania mieszkańców Gminy. Ponadto, Wójt nie zapewniła dla niektórych mieszkańców Gminy pomocy w dożywianiu w dni, w które dziecko nie uczęszczało do szkoły z powodu jej zamknięcia lub w dni wolne od nauki szkolnej, tj. w trakcie ferii zimowych, wakacji oraz w czasie trwania epidemii COVID-19, po wprowadzeniu w szkołach nauki zdalnej/hybrydowej. Wójt, w tym jako Koordynator Programu, nie podejmowała stosownych działań lub podejmowała je w niedostatecznym zakresie, w celu właściwego wykonania zadań przez GOPS określonych w tym Programie.

Gmina zapewniła finansowanie zadań wynikających z Programu, przekazując regularnie do GOPS środki finansowe pochodzące z budżetu państwa, jak i środki własne.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Skuteczność podejmowanych przez Gminę działań mających na celu ograniczenie niedożywienia dzieci i młodzieży w czasie trwania pandemii COVID-19

Opis stanu faktycznego

1. Podmioty zajmujące się realizacją na terenie Gminy pomocy w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży

1a. Wójt Gminy upoważniła w formie pisemnej Kierownika GOPS do wydawania decyzji administracyjnych w sprawach z zakresu pomocy społecznej, należących do właściwości Gminy⁸. Wójt Gminy udzieliła również upoważnienia pracownikowi GOPS zatrudnionemu na stanowisku starszego pracownika socjalnego⁹, do wydawania i podpisywania z upoważnienia Wójta, pod nieobecność Kierownika GOPS, decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 17-18)

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Zw. dalej Gminą.

⁶ Zw. dalej Programem

⁷ Zw. dalej GOPS.

⁸ Upoważnienie pracownika organu administracji nr 34/2017 z dnia 5 kwietnia 2017 r.

⁹ Pełnomocnictwo do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej z dnia 30 kwietnia 2004 r. W tym okresie Kierownik GOPS nie wystąpił do Wójta Gminy ze stosownym wnioskiem dla pracownika GOPS.

1b. W obowiązującym w Urzędzie, w okresie objętym kontrolą, regulaminie organizacyjnym¹⁰ żadnej z komórek organizacyjnych Urzędu nie przypisano zadań pomocowych w zakresie dożywiania, w tym w szczególności zadań dotyczących:

- zapotrzebowania na środki budżetu państwa przeznaczone na dożywianie,
- nadzoru nad realizacją przez GOPS zadań w zakresie dożywiania,
- monitorowania realizacji programów w zakresie dożywiania oraz przekazywania rocznych informacji w tej sprawie właściwemu wojewodzie.

W trakcie trwania kontroli NIK na mocy zarządzenia Wójta wprowadzony został regulamin organizacyjny Urzędu¹¹, w którym określono, iż do kompetencji Wójta należy w szczególności sprawowanie nadzoru nad jednostkami organizacyjnymi Gminy.

(akta kontroli str. 19-36, 177-181)

1c. W Urzędzie, w związku z epidemią COVID-19 nie wyprowadzono rozwiązań mających na celu zapewnienie ciągłości lub identyfikacji realizacji zadań pomocowych w zakresie dożywiania.

Wójt wyjaśniła, że realizacją zadań pomocowych w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży zajmuje się jednostka organizacyjna – GOPS. W związku z tym po wprowadzeniu nauki zdalnej nie wdrożono innych rozwiązań, niż te dotychczas prowadzone przez GOPS, w celu zapewnienia ciągłości realizacji tych zadań.

(akta kontroli str. 139-142)

1d. W 2019 r. na terenie Gminy Zgierz funkcjonowało siedem, a w 2020 r. – sześć placówek oświatowych, prowadzących dożywianie dzieci i młodzieży. Dla mieszkańców Gminy dożywianie prowadzone również było poza terenem Gminy w 10 placówkach oświaty, w ramach Gminnego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, przyjętego uchwałą Rady Gminy Zgierz¹².

(akta kontroli str. 94-98)

1e. W okresie objętym kontrolą do Biura Obsługi Rady wpłynęła jedna skarga (w dniu 25 marca 2020 r.) dotycząca nieudzielenia przez Kierownika GOPS rzetelnej informacji w zakresie organizacji transportu żywności w ramach Programu Operacyjnego „Pomoc Żywnościowa” w czasie pandemii COVID-19 oraz jego niekompetencji. Po rozpatrzeniu, Rada Gminy Zgierz podjęła stosowną uchwałę o niezasadności złożonej skargi¹³.

(akta kontroli str. 9-16)

1f. W okresie objętym kontrolą Urząd nie był kontrolowany przez Wojewodę Łódzkiego oraz inne podmioty w zakresie realizacji zadań dotyczących dożywiania.

(akta kontroli str. 7-8)

2. Programy rządowe i resortowe

2a. Wójt wyjaśniła, że Urząd z własnej inicjatywy pozyskiwał informacje o możliwości aplikowania w programach mających na celu zapewnienie wsparcia w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży ze strony internetowej Kuratorium Oświaty i Urzędu Wojewódzkiego.

(akta kontroli str. 139-142)

¹⁰ Zarządzenie nr VII/168/16 Wójta Gminy Zgierz z dnia 18 listopada 2016 r., ze zm.

¹¹ Zarządzenie nr VIII/11/21 Wójta Gminy Zgierz z dnia 1 lutego 2021 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu organizacyjnego Urzędu Gminy Zgierz.

¹² Uchwała nr III/33/18 Rady Gminy Zgierz z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia gminnego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

¹³ Uchwała nr XIX/241/20 Rady Gminy Zgierz z dnia 30 kwietnia 2020 r. w sprawie rozpatrzenia skargi na Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgierzu.

2b. W 2019 r. i w 2020 r. Urząd zawarł z Wojewodą Łódzkim umowy o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadania własnego gmin, w ramach 1 i 2 modułu Programu¹⁴.

Zgodnie z § 1 ww. umów, celem Programu było zapewnienie dzieciom i młodzieży szkolnej gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej oraz objęcie pomocą dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych oraz niepełnosprawnych i samotnych. Szacowana przez Gminę liczba osób, która miała zostać objęta Programem w 2019 r. wynosiła 530 osób (w tym 180 dzieci i młodzieży), a w 2020 r. – 510 osób (w tym 160 dzieci i młodzieży). Udział środków własnych Gminy nie mógł być mniejszy niż 40% całkowitego kosztu realizacji zadania.

Urząd nie występował do Wojewody Łódzkiego o zwiększenie dotacji celowej na realizację przedmiotowych zadań.

(akta kontroli str. 99-110, 139-142)

W okresie objętym kontrolą jedynym realizatorem zadań wynikających z Programu oraz z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020¹⁵ był GOPS.

Urząd (oraz GOPS) otrzymywał z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi informacje¹⁶ o zasadach kwalifikowania do udzielenia pomocy w zakresie dożywiania oraz o uproszczeniach tych zasad w czasie trwania pandemii. Informacje te dotyczyły m.in.:

- możliwości zdalnego potwierdzenia, za pośrednictwem rozmowy telefonicznej lub mailowo, spełniania przez osobę ubiegającą się o pomoc żywnościową z PO PŻ kryteriów kwalifikowania do tej pomocy,
- zmiany terminów dostaw poszczególnych artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich i terminów ich dystrybucji, w ramach PO PŻ,
- przyznania pomocy bez kryterium dochodowego w sytuacji, gdy osoba objęta jest kwarantanną i nie jest w stanie własnym staraniem zapewnić sobie gorącego posiłku lub produktów żywnościowych,
- przyznania pomocy w formie świadczenia pieniężnego w sytuacji zamknięcia placówek edukacyjnych i nieczynnych stołówek szkolnych.

Urząd z własnej inicjatywy nie występował do ww. organów o wytyczne ww. zakresie.

(akta kontroli str. 111-127, 139-142)

2c. W 2019 r. i w 2020 r. Urząd aplikował do Programu moduł 3, dotyczącego wspierania organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków, wychowania i opieki przez organizację stołówek i miejsc spożywania posiłków.

Wójt wyjaśniła, że Urząd nie podejmował innych działań w zakresie problemu niedożywienia, ponieważ był on monitorowany przez GOPS.

(akta kontroli str. 139-142)

3. Pomoc Urzędu w zakresie dożywiania kierowana do dzieci i młodzieży

Uchwałą Rady Gminy¹⁷ przyjęta została Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zgierz na lata 2017-2023. W Strategii wskazano, że GOPS w okresie od września do grudnia 2016 r. przekazał miesięcznie pomoc żywnościową łącznie 617 osobom z terenu Gminy. Realizował również program

¹⁴ Umowa nr 132 z dnia 20 marca 2019 r. oraz nr 132 z dnia 24 marca 2020 r.

¹⁵ Zw. dalej PO PŻ.

¹⁶ Pisma z dnia 14 marca 2020 r., z 18 marca 2020 r., z 20 marca 2020 r., z 9 czerwca 2020 r.

¹⁷ Uchwała nr XLIII/579/17 Rady Gminy Zgierz z dnia 21 grudnia 2017 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zgierz na lata 2017-2023.

rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (w Strategii nie zamieszczono danych dotyczących liczby osób, którym zapewniono dożywianie).

W Strategii nie wskazano wprost celów strategicznych związanych z dożywianiem i zapewnieniem posiłku osobom potrzebującym. Wskazano natomiast ogólne kierunki działań, np. udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej (Cel szczegółowy: *Tworzenie warunków do wychodzenia z bezdomności i przeciwdziałania utrwalania się stanów ubóstwa w Gminie Zgierz*), zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem (Cel szczegółowy: *przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków*), podjęcie działań umożliwiających wdrożenie innowacyjnych form opieki i pomocy w miejscu zamieszkania, m.in. projekt systemu teleopieki, „obiadów na kółkach”, domowej opieki medycznej i rehabilitacyjnej (Cel szczegółowy: *Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych w Gminie Zgierz*).

(akta kontroli str. 37-93)

Z rocznego sprawozdania z działalności GOPS w 2019 r.¹⁸ wynika, że 279 rodzin (565 osób w tych rodzinach) objętych było pomocą społeczną (bez względu na rodzaj świadczenia i źródło finansowania), przeprowadzono 1.773 rodzinne wywiady środowiskowe oraz realizowano zadania z zakresu pomocy społecznej poprzez m.in. udzielenie zasiłków celowych na zakup żywności z Programu, pokrywanie kosztów dożywiania dzieci w przedszkolach i szkołach, spełniających kryterium dochodowe. W 2019 r. z dożywiania w ramach Programu skorzystało 270 rodzin (460 osób), z pomocy żywnościowej w ramach PO PŻ – 661 osób z terenu Gminy Zgierz.

(akta kontroli str. 128-136)

3a. W okresie objętym kontrolą Urząd nie dysponował danymi dotyczącymi liczby osób objętych pomocą, zakresem i formami udzielanej pomocy na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży. Dane te były dostępne w GOPS.

(akta kontroli str. 143-144)

Urząd nie opracował i nie wprowadził mechanizmów działania w zakresie dożywiania dzieci i uczniów, którzy zostali pozbawieni możliwości korzystania z posiłków w placówkach oświatowych w trakcie zajęć. Nie wypracował również zasad rozpoznawania potrzeb dzieci nieuczęszczających do placówek oświatowych¹⁹.

Wójt wyjaśniła, że zadania związane z dożywianiem dzieci w Gminie realizuje wyłącznie GOPS. Dodatkowo, w okresie zdalnej nauki pedagodzy szkolni monitorowali sytuację zapotrzebowania na dożywianie uczniów i nie mieli sygnałów dotyczących pozostawiania uczniów bez posiłku.

(akta kontroli str. 139-142)

Wójt wyjaśniła m.in., że problemem w zakresie skutecznego wsparcia dzieci/uczniów w obszarze dożywiania było dwukrotne negatywne rozpatrzenie przez Wojewodę Łódzkiego wniosków w ramach Programu moduł 3. Ponadto wyjaśniła, że przepisy umożliwiające przeprowadzenie przez pracownika socjalnego rozmowy telefonicznej z klientem, zamiast wywiadu środowiskowego, skutecznie pomogły w rozpoznawaniu potrzeb w zakresie dożywiania mieszkańców Gminy.

(akta kontroli str. 139-142)

¹⁸ Sprawozdanie z dnia 17 marca 2020 r. złożone Radzie Gminy Zgierz.

¹⁹ Np. uczeń otrzymuje posiłek w szkole, a jego młodsze rodzeństwo jest takiej pomocy pozbawione.

4. Finansowanie zadań w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży

4a. W okresie objętym kontrolą Urząd nie dysponował danymi finansowymi pozwalającymi na określenie kosztów poszczególnych form udzielanej pomocy na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży. Dane te były dostępne w GOPS. Również w GOPS ustalane były potrzeby finansowe na realizację przedmiotowych zadań.

(akta kontroli str. 139-142, 145-146)

4b. W 2018 r. uchwałą Rady Gminy Zgierz²⁰ podwyższone zostało do 150% kryterium dochodowe uprawniające do przyznania osobom objętym Programem pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W czasie trwania epidemii COVID-19 Rada Gminy Zgierz nie podejmowała innych uchwał związanych z problematyką dożywiania.

(akta kontroli str. 137-142)

4c. W latach 2019-2020 pomoc Gminy w zakresie dożywiania realizowana była w ramach Programu:

- ze środków budżetu państwa w wysokości 178.271 zł w 2019 r. i 164.046 zł w 2020 r.,
- ze środków własnych Gminy w wysokości 140.00 zł w 2019 r. i 120.000 zł w 2020 r.

(akta kontroli str. 99-110, 147-161)

4d. Urząd, poza umowami zawartymi w 2019 r. i 2020 r. na przyznanie dotacji celowej w ramach realizacji zadań Programu moduł 1 i 2, nie zawarł z Wojewodą Łódzkim innych umów/porozumień, określających wysokość przyznania dotacji na dofinansowanie ww. zadania.

(akta kontroli str. 139-142)

4e. W 2019 r. i w 2020 r. Urząd przekazywał do GOPS środki z budżetu państwa niezwłocznie po ich otrzymaniu z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, nie później niż do 15 dnia miesiąca, za wyjątkiem marca, w którym to miesiącu środki przekazane zostały na koniec marca.

Środki własne Urząd regularnie przekazywał do GOPS od stycznia do czerwca oraz od września do grudnia, do 18 dnia każdego miesiąca.

(akta kontroli str. 149, 162-172)

5. Koordynacja i monitorowanie działań realizowanych w ramach programów w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży

W latach 2019-2020 Urząd nie otrzymywał z GOPS i nie posiadał danych dotyczących m.in. liczby osób uczestniczących w Programie, liczby i kosztów posiłków, liczby zasiłków celowych oraz kwot wydatkowanych na ten cel, które pozwalałyby na przygotowanie rocznych informacji o realizacji Programu. Informacje te sporządzane były przez GOPS.

(akta kontroli str. 147-148, 174-176)

Informacje o realizacji Programu za 2019 r. i 2020 r. przekazywane były Wojewodzie Łódzkiemu przez GOPS, w terminach określonych w Programie²¹.

(akta kontroli str. 143-148, 173-176)

²⁰ Uchwała nr III/34/18 Rady Gminy Zgierz z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2020.

²¹ W dniu 12 stycznia 2021 r. Wójt Gminy zarządzeniem nr VIII/3/21 z dnia 12 stycznia 2021 r. upoważniła Kierownika GOPS do podpisywania informacji i sprawozdań (m.in. z zakresu dożywiania) przekazywanych Wojewodzie Łódzkiemu. W latach 2019-2020 r. Wójt nie wydała dla pracowników GOPS stosownego upoważnienia do przekazywania Wojewodzie Łódzkiemu sprawozdań z realizacji Programu.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2019-2020 Wójt, wbrew obowiązkowi określone w rozdz. IV Programu, nie wykonywała funkcji Koordynatora Programu na szczeblu Gminy. Wójt nie wyznaczyła do współpracy osób/podmiotów i nie monitorowała również realizacji zadań wykonywanych w ramach Programu, w tym m.in. właściwego zakresu i form udzielanej pomocy, prawidłowości sporządzania rocznych informacji o stanie realizacji Programu, czy osiągnięcia mierników stopnia jego realizacji.
Wójt wyjaśniła, że formą koordynacji była weryfikacja sprawozdań przed ich wysłaniem do Wojewody Łódzkiego, wydanie zarządzenia upoważniającego Kierownika GOPS do podpisywania sprawozdań z realizacji Programu.
(akta kontroli str. 147-147, 174-176)
2. Wójt, wbrew obowiązkowi zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty, określone w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym²² nie zapewniła dla niektórych mieszkańców Gminy realizacji zadań pomocowych w zakresie dożywiania w dni wolne od nauki szkolnej, tj. w trakcie ferii zimowych, wakacji oraz w czasie trwania epidemii COVID-19, po wprowadzeniu w szkołach nauki zdalnej/hybrydowej.
W 2020 r. 33 dzieci²³ (82,5%) korzystających z ciepłych posiłków w szkole nie miało zapewnionej pomocy w sposób ciągły. Pracownicy socjalni GOPS w planie pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny Kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego proponowali przyznanie pomocy w formie ciepłego posiłku w szkole jedynie na okresy od stycznia do czerwca, a następnie od września do grudnia²⁴, nie uwzględniając miesięcy wakacyjnych. Kontynuacja świadczenia w nowym roku szkolnym realizowana była na podstawie kolejnego postępowania, prowadzonego na wniosek strony. Ponadto, nie weryfikowano potrzeby zmiany wydanych decyzji administracyjnych i korzystania z możliwości przyznania pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności bądź świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla rodziny, w której dziecko nie uczęszcza do szkoły z powodu jej zamknięcia (a stołówka jest nieczynna) lub w czasie nauki zdalnej/hybrydowej, a w związku z czym nie spożywa posiłków.
Wójt wyjaśniła, że z informacji przekazanych przez dyrektorów szkół wynika, że szkoły podejmują działania na rzecz pomocy dzieciom w zakresie dożywiania. Zdarzały się jednak pojedyncze przypadki, gdzie rodziny odmawiały przyjmowania pomocy.
(akta kontroli str. 182-185)

Najwyższa Izba Kontroli podkreśla, że Program realizowany jest przez cały rok kalendarzowy. Gmina powinna podjąć stosowne działania, celem zapewnienia rodzinie – w której dziecko nie uczęszcza do szkoły z powodu jej zamknięcia lub w dni wolne od nauki szkolnej, tj. w trakcie ferii zimowych, wakacji oraz w czasie trwania epidemii COVID-19, po wprowadzeniu

²² Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dz. U. z 2020 r. poz. 713.

²³ Analizą objęto losowo wybrane sprawy 20 wnioskodawców, których 40 dzieci korzystało z ciepłego posiłku w szkole w 2020 r.

²⁴ We wnioskach osoby zainteresowane nie wskazywały okresu, na jaki pomoc ta ma być udzielona. Wnioskowali m.in. o „obiady”, „pomoc finansową”, „pokrycie kosztów obiadów w szkole”, „obiady dla dzieci od stycznia”.

w szkołach nauki zdalnej/hybrydowej – pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności bądź świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Ponadto, zgodnie z art. 61 Kpa²⁵, postępowanie dot. zmiany decyzji przyznającej daną formy pomocy może być wszczęte nie tylko na żądanie strony objętej wsparciem, ale także z urzędu.

3. Wójt, w latach 2019-2020 wbrew obowiązkowi określone w art. 68 oraz 69 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych²⁶, oraz z § 17 ust. 2 pkt 6a regulaminu organizacyjnego Urzędu, nie zapewniła właściwego nadzoru nad realizacją zadań przez GOPS z zakresu spraw społecznych. Wójt nie opracowała i nie wdrożyła mechanizmów organizacyjnych oraz kontrolnych, pozwalających w szczególności na badanie sposobu wykonywania przez GOPS działań ukierunkowanych na pomoc społeczną, organizacji, jakości i sprawozdawczości świadczeń oraz monitorowania i identyfikowania potrzeb w przedmiotowym zakresie. Ponadto, pomimo przysługujących jej uprawnień, o których mowa w art. 110 ust. 3 ups²⁷, Wójt nie dokonywała ustaleń dla GOPS dotyczących realizacji zadań, z zakresu dożywiania.

Stwierdzone w kontroli NIK nieprawidłowości w działalności GOPS dotyczyły w szczególności:

- nierzetelnego sporządzania sprawozdań z realizacji Programu za 2019 r. i 2020 r.,
- wystawianiu decyzji przyznających pomoc w dożywianiu zawierających błędy merytoryczne i formalne, z mocą wsteczną oraz przed datą wpływu do GOPS stosownego wniosku,
- niewłaściwego rejestrowania ww. decyzji w systemach informatycznych,
- zamieszczania niekompletnych informacji na stronie internetowej Gminy oraz w budynku Urzędu – dla osób zainteresowanych otrzymaniem pomocy – o realizowaniu przez GOPS spraw pomocowych w zakresie dożywiania.

Wójt wyjaśniła, że nadzór nad GOPS skupiał się na bezpośrednich kontaktach z Kierownikiem GOPS. Urząd nie określił zasad nadzorczych wobec GOPS dotyczących pomocy społecznej; nadzór nad GOPS sprawuje Wójt Gminy na podstawie § 4 ust. 4 regulaminu organizacyjnego GOPS. Wyjaśniła ponadto, że ustalenia Wójta nie przyjmowały formy wydanych zarządzeń, a opierały się na spotkaniach i rozmowach bezpośrednich z Kierownikiem GOPS.

(akta kontroli str. 19-36, 143-146, 174-176, 182-1185)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. zapewnienie wykonywania funkcji Koordynatora Programu na szczeblu Gminy;
2. zapewnienie mieszkańcom Gminy realizacji zadań pomocowych w zakresie dożywiania w dni, w które dzieci objęte pomocą ww. formie nie uczęszczają do

²⁵ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego. Dz. U. z 2020 r. poz. 256,

²⁶ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.).

²⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, ze zm.), zw. dalej ups.

szkoły z powodu jej zamknięcia lub w dni wolne od nauki szkolnej, tj. w trakcie ferii zimowych, wakacji oraz w czasie trwania epidemii COVID-19, po wprowadzeniu w szkołach nauki zdalnej/hybrydowej;

3. sprawowanie rzetelnego nadzoru nad realizacją zadań polegających na udzielaniu pomocy w zakresie dożywiania mieszkańcom Gminy, wykonywanych przez jednostkę organizacyjną Gminy, tj. przez GOPS.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 26 lutego 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Kontroler
Katarzyna Kaczkowska

Delegatura w Łodzi
p.o. Dyrektor

Doradca techniczny

Piotr Walczak

podpis

podpis